

לישראל	ההגנה	צבא
צה"ל	דובר	חטיבת
המידע	חופש	תא
073-3862229		טל':
תשפ"א	אייר	ט'
2021	אפריל	21

לכבוד

הנדון: מענה לבקשת חופש מידע – מיון, שיבוץ וטיפול במיועדים לשירות ביטחון ובחיילים עם

לקות למידה והפרעת קשב

שלך : בקשה לפי חוק חופש המידע מיום 5 בדצמבר 2019

שלנו : מכתבנו מיום 23 בספטמבר 2020

1. בפתח הדברים, נבקש להביע את התנצלותנו על משך הטיפול בבקשתך שבנדון.
2. להלן התייחסותנו לסעיפים בבקשתך אשר טרם נענו.
3. **סעיף 2 וסעיף 4** – "הספר הירוק" לשנת 2018 אשר מאגד את ההנחיות העדכניות בדבר שיטת האבחונים בצה"ל, מצ"ב **בנספח א'**. יצוין כי העותק המצורף מושחר בהתאם לפס"ד בעת"ם 19-01-69808 ענבר אפק ה' צה"ל.
4. **סעיף 3** – לשם קביעת ההתאמות הנדרשות למועמד לשירות ביטחון (להלן: "מלש"ב"), נסמך צה"ל על אבחונים שמסר המועמד לשירות בלשכת הגיוס, אשר נערכו על ידי מאבחנים דידקטיים או פסיכולוגים אזרחיים ובמקרה של הפרעת קשב גם רופאים. **יודגש, כי אין בידי צה"ל אינדיקציות לקיומן של לקויות למידה או הפרעות קשב, מעבר לאבחון המועבר על ידי- המלש"ב.** לאחר העברת האבחונים לצה"ל, האבחונים נבדקים על ידי מאבחנת פסיכוכנית שעברה הכשרה ייעודית לכך.
החלטה בעניין ההתאמות הנדרשות למלש"ב בעל לקות למידה מתקבלת כ- 21 ימים ממועד קבלת המסמכים המלאים מהמלש"ב. עם קבלת ההחלטה, מעודכן המלש"ב בדבר עיקריה באמצעות הודעת טקסט המפרטת את ההתאמות שנקבעו. מלש"ב אשר דיווח בשלב האימות הטלפוני כי הינו בעל ליקוי למידה ולא שלח את הטפסים מבעוד מועד לא יוכל לבצע את כלל הליכי הצו ביום הזימון והוא ישלח לביתו. לא מתבצעת בדיקת אבחונים בלשכה עצמה ביום הצו אלא רק למי שלא בוצע עימו איתות טלפוני לאו"כ אשר הוגדרה לכך כגון עולים, בני מיעוטים וכדומה לאור קשיי השפה.
מלש"ב בעל לקויות למידה מתבקש למלא, בטרם התייצבותו בלשכת הגיוס, את הפרטים המתייחסים ללקויות הלמידה הקיימות ולצרף את המסמכים הרלוונטיים המצויים ברשותו, במסגרת שאלון "צו ברשת".
הנחיות כיצד על מלש"ב בעל לקות למידה לנהוג, מפורטות באתר האינטרנט של מיטב ("מתגייסים"), בחוברת הדרכה הנשלחת לכתובתו של המלש"ב, בנוסח ההתייצבות לצו

הראשון, ואף בהסברות המועברות בבתי ספר המעוניינים בכך על ידי נציג מיטב ונציגי משרד הביטחון. מצורף למכתבנו זה, **נספח ב'**, דוגמא להסבר על התייצבות לצו ראשון, מתוך חוברת הדרכה.

להרחבה בעניין זה, ראה את **נספח א'**.

5. **סעיף 5** – ראה נוהל לטיפול באוכלוסיית לקויי הלמידה בבסיסי ההדרכה מצ"ב למכתבנו זה **נספח ג'**. בנוסף ראה מסמך התייחסות לקראת ישיבת הוועדה לפניית הציבור בנושא התאמות מבחני המיון בצה"ל עבור מלש"בים לקויי למידה, כפי שאותר ברשותנו, **נספח ד'**.

6. **סעיף 7** – בעת הצו הראשון או השיבוץ, צה"ל אינו מחזיק בציוני הבגרות של המועמדים לשירות ביטחון. למען הסר ספק- בשונה מהעבר, החל משנת 2017 אין השפעה של הצהרת המועמד על בגרויות על ציון הקב"א. ציון שנות הלימוד (שנו"ל) של מלש"ב השייך למסגרת עם חלוקה לכיתות (רוב המלש"בים), מסתמך על כמות שנות הלימוד. מלש"ב השייך למסגרת ללא כיתות, ציון השנו"ל שלו מסתמך על בגרויות החובה (כמות היחידות ללא קשר לציון בבגרויות). כמו כן, מגמות הלימוד לא משפיעות על מדדי צו ראשון כמו שנו"ל, דפ"ר וקב"א. ביחס לבקשתך הנוגעת למסמכים המתארים בחינה של אמצעים חדשים, מידע זה הינו מידע אודות מדיניות בשלבי עיצוב, ועל כן אין חובה למסרו בהתאם לסעיף 9(ב)(2) לחוק.

7. **סעיפים 8-9** – מסלול העתודה האקדמית הוא המסלול המרכזי היוקרתי לפיתוח כוח אדם מקצועי אקדמי, בדגש על מקצועות ההנדסה, הרפואה והמדעים המדויקים – שמהווים את עמוד השדרה של הקצינים האקדמיים בצה"ל. בוגרי המסלול משתלבים בשירות בצה"ל כקצינים אקדמיים בכלל היחידות וגופי מערכת הביטחון ומובילים את העשייה הטכנולוגיה, המדעית והכלכלית. תהליך המיון למסלול העתודה נפתח במהלך נובמבר של כיתה י"ב, ובמסגרתו מתבקשים המועמדים לבצע הרשמה ראשונית לתהליך המיון באתר האינטרנט של מיטב. תהליך המיון אורך כ-10 חודשים וכולל בתוכו איסוף של מידע ונתונים אודות המועמד, לרבות: ביצוע מבחן אישיותי (שמתבצע כיום במכון קינן שפ"ל), ביצוע בחינה פסיכומטרית, העברת ציוני הבגרות ולבסוף קבלה למוסדות הלימוד.

בכל שנה מתחילים את תהליך המיון אלפי מועמדים, כך לקראת שנת תש"פ ניגשו לתהליך המיון כ-6,800 מועמדים, ולקראת שנת תשפ"א נמצאים בתהליך המיון קרוב ל-5,000 מועמדים. מתוך כלל המועמדים מתקבלים בכל שנה למסלול כ-1,000 מועמדים בלבד.

לאור חשיבותו הרבה של המסלול, רמת האיכות הגבוהה המתחייבת, והפוטנציאל הפיקודי הנדרש, מתבצעים למסלול תהליכי מיון ארוכים, קפדניים ורבים.

במהלך חודש ספטמבר (סמוך למועד פתיחת שנת הלימודים) מתרחש שלב הקבלה למסלול העתודה האקדמית וזאת בכפוף לקבלת תשובות הקבלה מהמוסדות האקדמיים וקבלת תוצאות בחינות הבגרות ממשרד החינוך. לאור יחס המיון הגבוה (כאמור מתקבלים למסלול 1 מתוך 5 או 6 מתמודדים), מתחשב עבור כל מועמד "ציון עתודה" המבוסס על הפרמטרים שנאספו לגביו במסגרת תהליך המיון.

רף הקבלה לעתודה עומד נכון לשנת תשפ"א על ציון 590. ציון זה עלה בשנים האחרונות מ-550 ל-570 ול-590 וזאת לאור הרצון לייחד את המסלול כמסלול של מצוינות ולאור הביקוש ההולך ועולה למסלול משנה לשנה. עוד יודגש כי בעוד רף המיון עומד על 590 הרי שממוצע המתקבלים גבוה משמעותית.

באשר ללקויי למידה, יודגש כי במרכז הארצי לבחינות והערכה ניתן מענה לליקויי למידה ומתבצעות בכל שנה בחינות פסיכומטרי המתואמות לבעלי לקויות. המבחן הפסיכומטרי, למעט העובדה שבמרבית המקרים מהווה תנאי לקבלה למוסדות הלימוד, מהווה גם פרמטר משמעותי בקבלה לעתודה, ע"י כך שהוא מאפשר להשוות בין כישוריהם ויכולותיהם של המועמדים למסלול.

לקראת שנת הלימודים תשפ"א, עקב התפרצות נגיף הקורונה, קיבלו חלק מהמוסדות הלימוד להשכלה גבוהה החלטה לבטל את הדרישה למבחן פסיכומטרי בחלק ממסלולי הלימוד. עם זאת, לאור המוצג במסמך, לא קיימת אפשרות לקבל מועמד ללא ציון פסיכומטרי למסלול העתודה. יתרה מכך, במסלולים בהם ויתרו מוסדות הלימוד על הדרישה לציון פסיכומטרי, הרי שהקבלה נשענת על תוצאות בחינות הבגרות, שתוצאותיהן צפויות להתקבל מאוחר מתוצאות הפסיכומטרי, כך שעבור המועמדים לעתודה, תלמידי כיתות י"ב, אין הדבר מתאפשר.

עוד יצוין כי גם בשנים עברו הייתה קיימת אפשרות לתלמידים מצטיינים להתקבל למוסדות הלימוד ללא פסיכומטרי, וכי במרבית המקרים לא מדובר במקצועות ההנדסה/רפואה שמהווים נתח משמעותי במקצועות העתודה (למעלה מ-85%). עוד יצוין כי בכל שנה נשלחים אישורי ההרשמה למוסדות הלימוד בחודש מרץ, בעוד שתוצאות פסיכומטרי אפריל מגיעות רק בחודש מאי. ההרשמה למוסד הלימוד מתבצעת עבור מועמדים למסלול העתודה, כהרשמה על תנאי תוצאות בגרות ותוצאות הפסיכומטרי, כך שבהיבט הזה אין למעשה חריגה מנוהל הרישום והקבלה הנהוג מידי שנה.

יובהר כי נכון לנקודת זמן זו, ולאור לוחות הזמנים כפי שפורסמו ע"י המרכז הארצי לבחינות והערכה וע"י משרד החינוך, אין כוונה לוותר על הציון הפסיכומטרי כחלק מהליך הקבלה למסלול העתודה, אך החלטה זו תיבחן מחדש אם יחול שינוי כלשהו במועדי הבגרות ו/או הפסיכומטרי.

בברכה,

תא"ל הדי זילברמן
דובר צה"ל והממונה על חופש המידע בצה"ל

תוכן עניינים

2	דברי פתיחה
4	בסיס תיאורטי
5	1. קריטריונים לתקינות אבחון והגורמים המוסמכים לעריכת אבחונים
6	2. סוגי אבחונים
7	3. אבחונים שונים
9	4. שלבים בבדיקת אבחון
10	5. ההתאמות הרלוונטיות וסיווגן לרמות התאמה
11	6. המלצות מיוחדות
12	7. טבלת המרת ההתאמות
13	קריאה
14	1. סוגי קריאה בטקסטים הרלוונטיים ומרכיבי הקריאה
15	2. מדדים סטטיסטיים לבדיקת איכות מרכיבי הקריאה
16	3. מדדים מילוליים לבדיקת איכות מרכיבי הקריאה
18	4. אופן הבדיקה של התאמות הרלוונטיות לקריאה
21	5. קריאה מואצת
22	6. התאמות שאושרו בוועדה מחוזית של משרד החינוך
23	מתמטיקה
24	1. הסבר כללי על מתמטיקה בדפ"ר ובמשרד החינוך
25	2. מחשבון עקב לקות אריתמטית
27	3. קשיים חמורים בחשבון
29	4. מושגים נוספים בחשבון
32	קשב וריכוז ומסמכים נוספים
33	1. הסבר תיאורטי

33	2	מוסמכים לאבחון הפרעת קשב
34	3	אופן הבדיקה של תחום הקשב
35	4	מרשמים
36	5	וועדת השמה
38	6	ועדת ערר
39	7	ועדת שילוב
40		נוהל בדיקת אבחון חריג
41		נספחים
42	1	הזנת מופע אבחון
43	2	מחיקת מופע אבחון
44	3	חתימה על ומ"ס
45	4	[...]
46	5	העשרה בתחום הקריאה

בודק/ת אבחונים יקר/ה,

הנך מעיין ב-

ספר הירוק

יולי 2018

ספר זה הינו ספר חדש במערך הפסיכוטכני המאגד את כלל ההנחיות בהתאם לשיטת בדיקת האבחונים שחודשה בסמוך להוצאתו ומוצגת בו. בעת בדיקת אבחון יש להיצמד להוראות ולהנחיות הכתובות בספר. במקרים בהם יש ספקות בהחלטה, יש להתייעץ עם צוות אבחונים.

שימו לב,

הספר הירוק הינו ספר מקצועי לכל דבר.

יש להשתמש בו בתבונה ובמקצועיות תוך שמירה על תכניו וסודיותו.

סומכים על מקצועיותכם ומאחלים הצלחה רבה

צוות אבחונים

1. מהות שיטת הבדיקה

לפני שניגשים לבדיקת האבחונים, חשוב להבין את מטרת בדיקת האבחונים, מתן ההתאמות ומשמעותן. ההתאמות ניתנות למלש"בים שבבחינות סטנדרטיות לא יכולים לבטא את יכולותיהם באופן מלא. מתן התאמות בא לסייע למלש"ב לבטא את הפוטנציאל המלא שלו במסגרת מבחנים, ובפרט במסגרת מבחני הדפ"ר. במידה ואנו מצליחים לראות באבחון שטענה זו נכונה עבור המלש"ב, נזכה אותו בהתאמות שיסייעו לו לממש את מלוא הפוטנציאל שלו ולהביא לידי ביטוי את יכולותיו במבחנים. כלומר, לא מדובר בשום מצב במתן "הקלות"!

במתן התאמות למלש"בים שנמצאים מתאימים על פי הקריטריונים שיפורטו בספר זה, אנו למעשה מצמצמים את הפערים בין מלש"בים עם קשיי ולקויות למידה לכלל אוכלוסיית המלש"בים, ונותנים להם נקודת פתיחה טובה יותר בהקשר להמשך הליכי גיוסם לצבא. למרות האמור, אנו מבינים כי מבחני הדפ"ר שונים באופן מהותי ממבחני הברות, במהלכם ומטרתם. על כן, פותחה שיטת בדיקת האבחונים בצבא- שהיא שונה משיטת בדיקתם בבתי הספר. על כן, יש להסביר למלש"בים שייתכן כי לא יקבלו במבחנים הפסיכוטכניים את אותן ההתאמות שמקבלים בבית הספר.

[...]

השיטה החדשה לבדיקת אבחונים, שהוכנסה בספטמבר 2014 ללשכות, מושתתת על ההבנה שלמרות שאנחנו לא מומחים בלקויות למידה, אנו בעלי הידע בתחום הדפ"ר. ידע זה נוגע ליכולות הנדרשות במבחני הדפ"ר, ולהשלכות של הלקויות על התחומים הנבדקים במבחנים אלו. לכן, בשיטת הבדיקה הנוכחית אנו מבצעים את הקישור הנדרש בין ההמלצות של אנשי המקצוע בתחום לקויות הלמידה לבין הצרכים הייחודיים במבחני הדפ"ר. בפועל, **אנו מאשרים או שוללים צורך בהתאמות עפ"י מידע שהוגדר מראש כרלוונטי לכל התאמה.**

בסיס תיאורטי

1. קריטריונים לתקינות אבחון והגורמים המוסמכים לעריכת אבחונים
2. סוגי אבחונים
3. אבחונים שונים
4. שלבים בבדיקת אבחון

5. ההתאמות הרלוונטיות וסיווגן לרמות התאמה

6. המלצות מיוחדות

7. הגורמים המוסמכים לאשר התאמות

8. טבלת המרת ההתאמות

1. קריטריונים לתקינות אבחון והגורמים המוסמכים לעריכת אבחונים

טרם בדיקת האבחון, יוודא הבודק כי האבחון הינו תקין ועומד בקריטריונים הבאים:

• גיל אבחון

- מהחופש הגדול שבין ו' לז' והלאה ייחשב כאבחון קביל.
- אבחון שנערך בכיתה ו' ולא חודש מסיבות כלכליות עשוי להיות קביל לאחר התייעצות עם הצוות.

• חותמת וחתימה של גורם מאבחן מוסמך

- פסיכולוג
- מאבחן דידיקטי
- מומחה ל.ל בעל תואר שני
- פסיכיאטרים ונוירולוגים – מוסמכים לקבוע הפרעת קשב בלבד (יפורט בתחום הקשב)
- רופא שעבר הסמכה ייעודית לקביעת לקות בקשב וריכוז (יפורט בתחום הקשב)

• המצאות כלל עמודי האבחון- אין לבדוק אבחונים שבהם חסרים עמודים.

בכל עמוד של האבחון, כולל בנספחים, עשויים להיות פרטים קריטיים לשיטת הבדיקה שלנו, ואין אנו מסתכנים בפספוסם.

• המצאות לפחות שלושה פרטי זיהוי של המלש"ב ואימותם מול המערכת.

הפרטים יכולים להיות: שם מלא, מס' ת"ז, תאריך לידה, שמות הורים/אחים, מספר אחים, כתובת מגורים וכו'. הפרטים אמורים להיגזר ממשרד הפנים- למשל, מסגרת לימודית אינה פרט מתאים. במצב שלא מצליחים למצוא לפחות שלושה פרטי זיהוי יש לאשר זאת עם צוות אבחונים.

חשוב לדעת כי קריטריונים אלו נקבעו בהתאם לתקנות משרד החינוך.

• האבחון לא נבדק בעבר

על אבחון תקין להיות כזה שבהכרח אנו יודעים שלא נבדק כבר בעבר. לפני שאנו מתחילים לבדוק מסמך לקויות למידה כלשהו, עלינו לוודא במערכת כי המסמך לא נבדק בעבר במסכים האלו:

9148- מסך הנחיות

9100- מסך אוכלוסיות מיוחדות (לקויות למידה)

APPDISPLAY- שאלונים

9102- לוודא שלא נבחן כבר.

אבחון לעולם לא ייבדק פעמיים!

2. סוגי אבחונים

- א. אבחון דידיקטי: עוסק במיפוי קשייו וכשריו של התלמיד בלמידה ובתיאור התנהגותו של התלמיד בתחומי הלמידה. כמו כן האבחון עוסק בזיהוי אסטרטגיות הלמידה של התלמיד וביעילותן ובבדיקת המנגנונים הקוגניטיביים העומדים בבסיס הלמידה של מיומנויות היסוד.
- מאבחנים דידיקטיים, מומחים ללקויות למידה בעלי תואר שני (M.A) ופסיכולוגים מוסמכים לערוך אבחונים דידיקטיים.
- ב. אבחון פסיכולוגי: האבחון הפסיכולוגי נועד להעריך את תחומי החוזק והחולשה בתחומים השכליים, הקוגניטיביים, הרגשיים וההתנהגותיים, ובכלל זה יחסי הגומלין ביניהם והשפעתם על תפקודו האקדמי של התלמיד ועל תפקודיו האחרים. אך ורק פסיכולוגים מוסמכים לערוך אבחון פסיכולוגי.
- ג. אבחון פסיכו-דידיקטי [משולב]: אבחון משולב כולל תחומים דידיקטיים ותחומים פסיכולוגיים. הפניית תלמיד לאבחון משולב מתבצעת לרוב כאשר קשייו נובעים מגורמים שונים ונרחבים או כאשר הכשלים בלמידה חמורים במיוחד.
- פסיכולוגים יכולים לערוך אבחון כזה באופן עצמאי ו/או בשיתוף עם מאבחנים דידיקטיים ו/או מומחים לליקוי למידה בעלי תואר שני (בכל מקרה חייב להתבצע על ידי פסיכולוג ולהיות חתום על ידו).
- ד. אבחון פסיכו-דיאגנוסטי-הערכה פסיכולוגית רגשית-חווית דעת כללית של קשיים או לחלופין מענה לשאלות ספציפיות- גיוס/מעבר לפנימייה/החזקת נשק וכו'. **במידה וחתום ע"י פסיכולוג נבדוק כאבחון פסיכולוגי (כולל בדיקת תחום הקשב והריכוז).**
- ה. אבחון נוירופסיכולוגי-נותן הערכה מקיפה על היכולות ועל המגבלות של הילד בתחום הקוגניטיבי. משמש בעיקר לאיתור בעיות נוירולוגיות כמו קשב וריכוז על מנת להעריך תפקודי למידה שונים.
- נתייחס לאבחון זה כאבחנת קשב- במידה וחתום על ידי נוירולוג בלבד, עם זאת, במידה וחתום על ידי פסיכולוג- נתייחס לאבחון כאבחון מלא.
- ו. אבחון נוירולוגי- נתייחס לאבחון זה כאבחון להפרעת קשב בלבד.

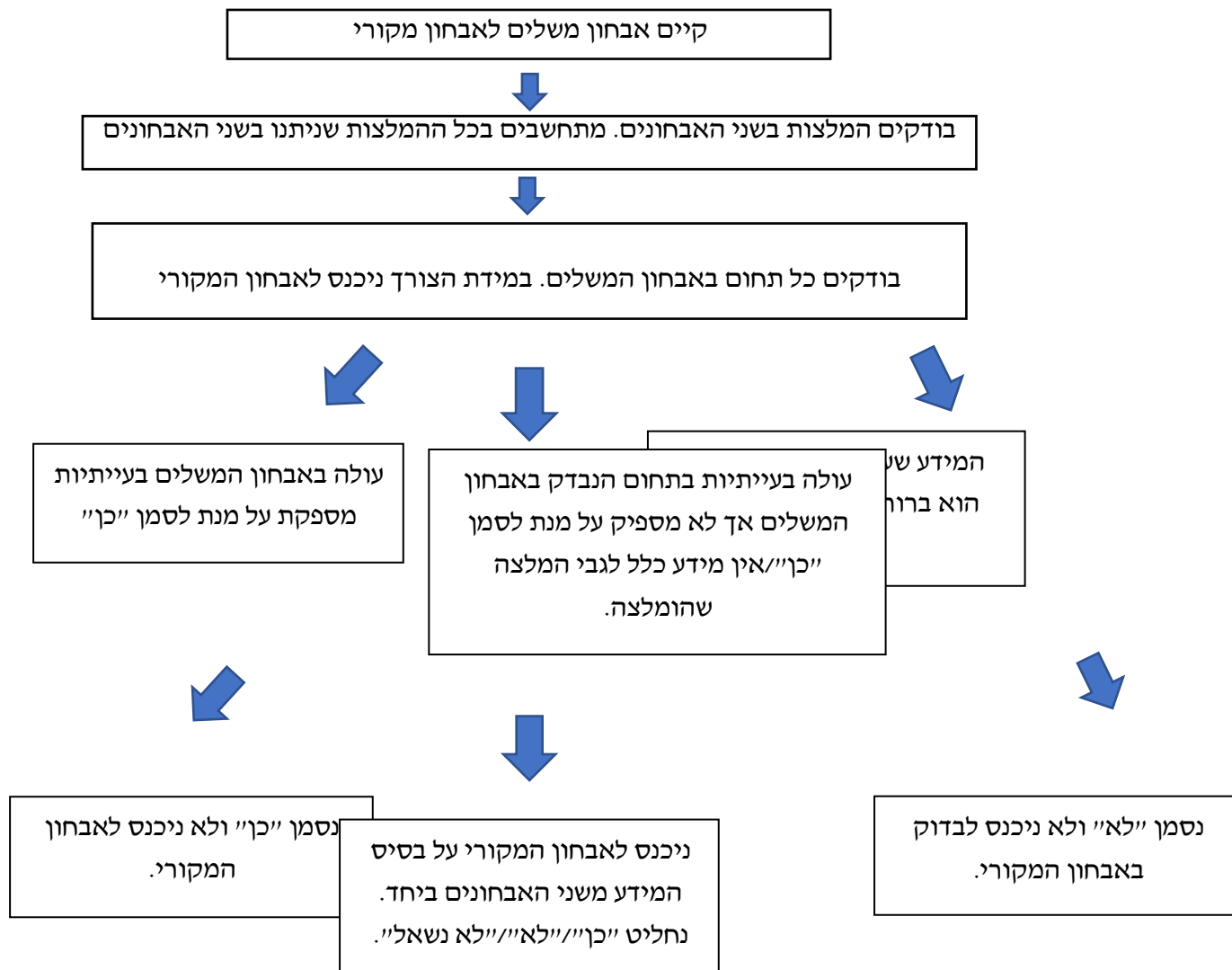
העיקרון המוביל בקביעת סוג האבחון וההתאמות שניתן לקבל על סמך אבחון זה הינו מיהו הגורם שערך את האבחון וחתום על הממצאים והמסקנות בו.

3. אבחונים שונים

ככלל- תמיד ייבדק האבחון העדכני ביותר. עם זאת, יש לשים לב למקרים הבאים:

א. אבחון משלים: אבחון המשלים את האבחון המקורי. אבחון זה יכול להתבצע או ע"י המאבחן החתום על האבחון המקורי או ע"י גורם מאבחן אחר. אבחון כזה יהיה לרוב חלקי משום שיתייחס רק לתחומים מסוימים שנבדקו במסגרת ההשלמה. כאשר נקבל אבחון משלים נבדוק אותו ביחד עם האבחון המלא.

בדיקת אבחון משלים:

הנחייה כללית לבדיקת אבחון משלים היא שעובדים לרוחב ולא לעומק. כלומר, **לא** ממצים את כל התחומים באבחון אחד ואז עוברים לאבחון השני וגם בו ממצים את כל התחומים, **אלא כל פעם בודקים תחום אחד בשני האבחונים** ואז עוברים לתחום השני שגם אותו בודקים בשניהם וכן הלאה.

כאשר ישנם אבחון דיזקטי ופסיכולוגי שנערכו בהפרש של עד חצי שנה, יש להתייחס למסמכים כאבחון פסיכודיזקטי ולבדוק אותם כאבחון אחד!

ב. אבחון נוסף: באופן עקרוני, אבחון נוסף אמור להכיל את כל החומר המצוי באבחון המקורי, משום שמדובר באבחון שהתבצע עבור אותו מועמד בפער שנים מסוים. כאשר נקבל אבחון נוסף נבדוק אך ורק אותו ולא נתייחס לאבחון הקודם. יחד עם זאת, חשוב לשים לב למקרים שבהם האבחון העדכני הוא דליל במידע שלו (כי מסתמך לכאורה על האבחון הישן יותר) – במקרים כאלו יש להתייעץ עם הצוות על מנת לקבל החלטה על נוהל טיפול חריג במידת הצורך.

*יש לשים לב כי לעיתים קרובות קשה להחליט האם האבחון הינו נוסף או משלים לאבחון קודם. יש להפעיל שיקול דעת ולהחליט האם האבחון החדש עומד בפני עצמו וניתן לבדוק אותו בנפרד או שאבחון קודם הינו בלתי נפרד ממנו. יש לשים לב למקרים אלו ולהתייעץ במידת הצורך.

ג. אבחון מתורגם: אין צורך לבקש מהמלש"ב אבחון מתורגם בשפה זרה כיוון שככל הנראה הדבר לא יסייע לו בהתאמות נוספות, וכרוך לרוב במאמץ והוצאה כספית גדולה מאוד.

✚ במידה ולמלש"ב אבחנת קשב באנגלית (כמובן החתומה על ידי גורם מוסמך ונעשתה החל מהקיץ בין ו' ל- ז') נבדוק אותה. [...]

ד. אישור בית ספרי למתן התאמות לתלמיד: משנת 2015 נכנס נוהל במשרד החינוך, המאפשר לצוות הבית ספרי לאשר מספר התאמות - מורים ויועצים בבית הספר רשאים לזכות את התלמידים בהתאמות מסוימות בבחינות, ואישורים אלו לעתים קרובות תקפים גם עבור בחינות הבגרות.

- נוהל זה מתייחס רק להתאמות שאינן פוגעות במהות הבחינה.
- ההתאמות כגון תוספת זמן שניתנות ע"י ביי"ס וללא צורך באבחון אינן פוגעות במהות הבחינות בביי"ס (הנשענות על ידע, בעוד שהזמן מהווה היבט שולי יחסית). לעומת זאת, בבחינת הדפ"ר התאמות אלו הן משמעותיות מאוד, ובמידה ויינתנו ללא אבחון מקצועי, הן עלולות לפגוע בהתפלגות הדפ"ר ובתוקפו (וכמובן לפגוע בשוויון בין כלל המלש"בים).
- לפיכך, בדיקת אבחון היא משמעותית כי באמצעותה אנו יכולים לבצע קישור בין שני "סוגי" ההתאמות (אלו של ביי"ס ואלו שלנו), וזאת ע"ב בדיקה של הנתונים האובייקטיביים שעולים מהאבחון.

לאור הסיבות האלו, ולאחר התייעצות עם אנשי מקצוע, הוחלט שלא נקבל בשום מצב את אישורי ההתאמות הניתנים ע"י מורים או יועצים בבית הספר ללא אבחון.

ההתאמות הרלוונטיות וסיווגן לרמות התאמה

ישנן התאמות רבות הניתנות במסגרת מבחני הבגרות, אך רק חלקן רלוונטיות למבחני הדפ"ר. ההתאמות הרלוונטיות הן:

- תוספת זמן
- הקראת שאלון
- מבחן בעל פה
- מבחן מותאם
- הגדלת שאלון הבחינה
- מחשבון

משרד החינוך מסווג ל-3 רמות על פי דרגת חומרתן. רמות ההתאמה הן –

- **רמות התאמה 1-2:** התאמות אלו אינן פוגעות במהות הנמדדת ע"י הבחינה. להתאמות מסוג זה אין השפעה על נבחנים שאין להם ליקויי למידה. דהיינו: מתן ההתאמה למי שאין להם ליקויי למידה אינו משפר את הישגיהם. לעומת זאת, ההתאמות עשויות לסייע לנבחנים בעלי ליקויי למידה לשפר את הישגיהם. לחלופין, התאמות אלו עלולות לפגוע באופן חלקי במהות הנמדדת ע"י הבחינה ומתייחסות בעיקר לשינויים **בתנאי הבחינה** אך **לא בתוכנה**. למשל- התעלמות משגיאות כתיב, תוספת זמן.
- **רמת התאמה 3:** התאמות אלו משנות את **המהות הנמדדת** ע"י הבחינה ומתייחסות לשינויים הן בתנאי הבחינה והן בתוכנה. לפיכך התאמות ברמה זו ניתנות במקרים מיוחדים בלבד, שבהם התאמות ברמה 1 ו-2 אינן יעילות דיו. התאמות ברמה זו ניתנות באישור מיוחד של ועדת ההתאמות המחוזית. מלש"ב שקיבל התאמות מרמה 3 עבר בהכרח ועדת התאמות מחוזית שבה נוכחים לפחות שלושה בעלי תפקיד מתוך הרשימה הבאה: מפקח כולל, נציג אגף הבחינות, פסיכולוג מחוזי, יועץ בכיר ומנהל ב"ס. הבסיס לדיון בוועדה זו הוא אבחון פסיכולוגי ו/או אבחון פסיכו-דידקטי (לא מספיק אבחון דידקטי בלבד).
- התאמות מרמה 1-2 ייבחנו ע"ב אבחון דידקטי, פסיכולוגי או פסיכו-דידקטי.
- התאמות מרמה 3 ייבחנו ע"ב אבחון שפסיכולוגי או **מאבחן לקויות למידה בעל תואר שני (M.A) היה מעורב בעריכתו, וחתום על האבחון**. במידה וגורם אחר ממליץ על התאמה מרמה זו, נסמן "לא" ובמלל נרשום "גורם לא מוסמך" (במקרים אלו חשוב לוודא אם ערך המלש"ב אבחון משלים עם פסיכולוג).

המלצות מיוחדות:

[...]

מאבחן זידקטי	מומחה ל.ל בעל תואר שני MA	פסיכולוג	הגורם המוסמך סוג ההתאמה
מוסמך	מוסמך	מוסמך	התאמות מרמה 1-2
לא מוסמך	מוסמך	מוסמך	התאמות מרמה 3
מוסמך	מוסמך	מוסמך	מחשבון/קשיים חמורים
לא מוסמך	לא מוסמך	מוסמך	הפרעת קשב

טבלת המרת ההתאמות

[...]

הגדלת שאלון הבחינה-מאחר שהתאמה זו לא נותנת יתרון נוסף לאנשים שלא זקוקים לה, אך יכולה לעזור מאוד לאדם שזקוק לכך, תמיד ניתן את האפשרות להיבחן במבחן מוגדל, במידה והמלש"ב מבקש, גם אם הומלץ לו על כך וגם אם לא. במידה והומלץ על כך בהמלצות, גם אם רק במקצוע ספציפי- נרשום בהנחיות על כך ורק במקרה זה נציע למלש"ב מיוזמתנו להיבחן בצורה זו.

קריאה

1. סוגי קריאה בטקסטים הרלוונטיים ומרכיבי הקריאה
2. מדדים סטטיסטיים לבדיקת איכות מרכיבי הקריאה
3. מדדים מילוליים לבדיקת איכות מרכיבי הקריאה
4. אופן הבדיקה של התאמות הרלוונטיות לקריאה
5. קריאה מואצת
6. התאמות שאושרו בוועדה מחוזית של משרד החינוך

ישנם שני סוגים של קריאה –

- **קריאה דמומה** – קריאה "בלב"
 - **קריאה קולית** – קריאה בקול רם
- כמו כן, ישנם סוגים שונים של קטעי קריאה –
- מילות תפל (רשימת מילים חסרות משמעות)
 - מילים משמעותיות (מילים בעלות משמעות)
 - טקסט מנוקד
 - טקסט לא מנוקד
 - קריאה מואצת

במבחני הדפ"ר נדרש המלש"ב לקרוא קריאה דמומה של טקסט לא מנוקד. היות שלא ניתן למדוד בצורה מדויקת קריאה דמומה, אנו נסתמך תמיד על **קריאה קולית של טקסט לא מנוקד**, ולעולם לא נתייחס לאף סוג אחר של קריאה. (לגבי קריאה מואצת ידובר בהמשך).

אמנם קריאה מנוקדת נחשבת פשוטה יותר, ולכן אנו עשויים לחשוב שמלש"ב המתקשה בקריאה מסוג זה ודאי יתקשה גם בקריאה לא מנוקדת של טקסט, אך אין זה נכון. הסיבה לכך היא שקריאה מנוקדת דורשת גם יכולות אחרות כמו התמודדות עם עומס חזותי, מה גם שמלש"בים אינם מורגלים בקריאה מנוקדת משום שאינם נדרשים לכך ביומיום. לכן, לא נתייחס כלל לקריאה מנוקדת בבדיקתנו.

הקריטריונים עליהם לעולם לא נתפשר ולא נבדוק טקסט שלא עומד בהם, הינם:

1. **קריאה קולית**

2. **טקסט לא מנוקד**

בבואנו לבחון את טיב הקריאה של המלש"ב, אנו נתייחס לשני מרכיבים, כפי שנהוג גם באבחונים עצמם –

- קצב הקריאה
- דיוק הקריאה

[...]

2. מדדים סטטיסטיים לבדיקת איכות מרכיבי הקריאה

בשנים האחרונות הוחלט במשרד החינוך שתנאי נוסף לתקינות אבחון הוא קיומם של נתונים מספריים (קשיחים) כלשהם לגבי מרכיבי הקריאה.

המדדים הרלוונטיים הם:

- **ציון תקן**
- **ציון אחוזוני** - נקרא גם **טווח מאוני**
- **ציון גלם**

מדדים אלו הם יחסיים לאוכלוסיית הגיל הרלוונטית ולמעשה מייצגים בצורה מדויקת ומהימנה את רמת הקריאה של המלש"ב ביחס למצופה ממנו וביחס לנורמות באוכלוסייה.

המדדים הכמותיים לקביעת לקות במרכיבי הקריאה:

[...]

3. מדדים מילוליים לבדיקת איכות מרכיבי הקריאה

[...]

טבלת המרה - מבחני א-ת

מבחני הקריאה א-ת הינם מבחנים הבודקים קריאה של טקסטים, מילות טפל וכדומה. מבחנים אלו שכיחים בקרב מאבחנים דידקטיים והם עורכים אותם במקרים רבים באבחונים שונים. לעיתים קרובות, בנספחי האבחון של מבחני א-ת, לא יהיו מצויינים נתונים מספריים אלא רמת הביצוע. בנוסף, תהיה מצורפת טבלת המרה של איכות הביצוע מבחינה מילולית לטווח מאוני (אחוזון).

במידה ויש נתונים מספריים באבחון יש להתייחס אליהם ולבסס את המסקנות על פיהם. במידה ולא, ואין טבלה המרה באבחון עצמו אך יש מלל לגבי רמת הביצוע, יש להמיר אותו על פי הטבלה

הבאה:

טווח מאוני/אחוזון	רמת ביצוע
0-7	בלתי תקינה
7.1-16	נמוכה מאוד
16.1-25	נמוכה
25.1-35	בינונית נמוכה
35.1-65	בינונית
65.1-80	בינונית גבוהה
80.1-90	גבוהה
90.1-ומעלה	גבוהה מאוד

4. אופן הבדיקה של התאמות הרלוונטיות לקריאה

[...]

[...]

[...]

5. קריאה מואצת

קריאה מואצת הינה קריאה בה הנבדק מתבקש לקרוא טקסט, במהירות הגבוהה ביותר אליה מסוגל, וללא הבנה. כלומר קריאה ללא משמעות.

במקרים בהם יש לנו טקסט בקריאה רגילה, נעדיף תמיד להתייחס אליו, אך יש מקרים בהם המלש"בים נבדקים בקריאה מואצת בלבד. במקרים אלו בלבד נרצה להתייחס לקריאה המואצת, בתנאי שהיא קולית ולא מנוקדת, וכמה שיותר קרובה לרמת הגיל.

[...]

7. התאמות שאושרו בוועדה מחוזית של משרד החינוך (התאמות ברמה 3)

התאמות ברמה 3 משנות את המהות הנמדדת ע"י הבחינה ולפיכך הן ניתנות רק באישור מיוחד של ועדת ההתאמות המחוזית. ההתאמות הרלוונטיות למבחני הדפ"ר הן: מבחן בע"פ ומבחן מותאם.

מלש"ב שקיבל התאמות מרמה 3 עבר בהכרח ועדת התאמות מחוזית שבה נוכחים לפחות שלושה בעלי תפקיד מתוך הרשימה הבאה: מפקח כולל, נציג אגף הבחינות, פסיכולוג מחוזי, יועץ בכיר ומנהל ב"ס.

וועדת ההתאמות מקבלת החלטה להעניק התאמות ברמה 3 רק על בסיס אבחון שהתבצע ע"י פסיכולוג או מומחה לקות למידה בעל תואר שני M.A.

במידה וגורם אחר ממליץ על התאמה מרמה זו, נסמן "לא" ובמלל נרשום – "גורם לא מוסמך" (במקרים כאלו חשוב לוודא עם המלש"ב האם ערך אבחון משלים עם פסיכולוג).

אבחונים שבהם קיימת המלצה להתאמה מרמה 3 הם מטבע הדברים ברמה מקצועית גבוהה יותר מהכלל, וכן בשל העובדה כי ועדת מומחים חיצונית בודקת את ההמלצות.

לכן התאמות מרמה 3 ייבדקו על סמך נתונים מספריים בלבד כמוצג בטבלה:

[...]

עם זאת, וועדת ההתאמות עצמה אינה רלוונטית לבדיקת האבחונים ואין צורך להשיגה מהמלש"בים. וועדה זו מהווה אישור לבית הספר ואינה רלוונטית למבחני הדפ"ר.

[...]

מתמטיקה

1. הסבר כללי על מתמטיקה בדפ"ר ובמשרד החינוך
2. מחשבון עקב לקות אריתמטית
3. קשיים חמורים בחשבון
4. מושגים נוספים בחשבון

1. הסבר על מתמטיקה בדפ"ר ובמשרד החינוך

בבחינות הבגרות של משרד החינוך, כלל המלש"בים נבחנים עם מחשבון, על כן באבחונים רבים לא יומלץ על מתן מחשבון. עובדה זו גורמת לשינוי מסוים באופן הבדיקה עבור המרכיבים המתמטיים, כפי שיפורט בהמשך.

יכולות מתמטיות נדרשות במבחן הדפ"ר עבור מבחן הח"כ בעיקר, אך גם עבור מבחן אג"ס. התרגילים המוצגים במבחני הדפ"ר דורשים שליטה באחוזים, במספרים עשרוניים ובארבע פעולות החשבון בעיקר.

תחום החשבון במבחני הדפ"ר:

במבחנים הפסיכוטכניים, ישנם שני פרקים המתבססים, בין היתר, על חשיבה כמותית. לצורך מתן מענה וסיוע למלש"בים הלוקים בחשיבה זו, אנו נותנים, על פי הצורך, **שתי התאמות** רלוונטיות:

- א. מחשבון למבחן- [...]
- ב. קשיים חמורים בחשבון- [...]

[...]

2. מחשבון עקב לקות אריתמטית

[...]

[...]

1. קשיים חמורים בחשבון:

[...]

[...]

2. מושגים נוספים בחשבון

א. מושג העשרת

באבחונים רבים מתייחסים לשליטה של המועמד בעשרת כזאת או אחרת ביחס לפעולות החשבון. המושג "עשרת" מתייחס תמיד לעשירייה אליה שייכת תוצאת התרגיל, ולא הגורמים בו. למעשה, עשרות הן בהכרח בתחום ה-100, משום שמדובר בתחום לוח הכפל (ואכן, השימוש הנפוץ ביותר במושג זה הוא בהקשר של תלמידי כיתות בי-ג' הלומדים נושא זה).

[...]

לצורך ההמחשה:

- עשרת ראשונה = $2 \cdot 3$
- עשרת שנייה = $7 + 8$
- עשרת שישית = $7 \cdot 8$

ב. עובדות יסוד

המושג "עובדות היסוד" נמצא בשימוש באבחונים רבים, ומבטא את תחומי הידע הבסיסיים שלרוב נלמדים עד לכיתה ה'. הנושאים כוללים למשל: השוואת גדלים, כפל וחילוק, 4 פעולות חשבון במספרים טבעיים וכפל וחילוק לאורך.

[...]

[...]

קשב וריכוז ומסמכים נוספים:

1. הסבר תיאורטי
2. מוסמכים לקביעת קשב
3. אופן הבדיקה של תחום הקשב
4. מרשמים
5. וועדת השמה
6. וועדת ערר
7. וועדת שילוב

1. הסבר תיאורטי

תפקודי הקשב הם קריטיים באיכות תפקודו של האדם בכל תחומי החיים, ביניהם תפקודי הלמידה. לפיכך פגיעה באחד או יותר מתפקודי הקשב תבוא לידי ביטוי גם בתחומים הלימודיים המרכזיים, קרי חשבון, קריאה וכתובה. לכן, נמצא עדות להפרעה זו באבחון לקות הלמידה באם קיימת.

הפרעת קשב היא אינה לקות למידה. לקות למידה זוהי הנמכה בתחום אורייני ספציפי או בכמה תחומים. הפרעת קשב משפיעה על תפקודי האדם בתחומים רבים בחיים ולא רק בתחום הלימודי, ומוגדרת כהפרעה נוירולוגית.

לפיכך, הפרעה בתחום הקשב לא מתקשרת ישירות להתאמה כלשהי ועל כן היא חריגה בשיטת הבדיקה.

2. גורמים מוסמכים לאבחון הפרעת קשב

הפרעת קשב היא הפרעה נוירולוגית-רפואית ולפיכך הגורמים היחידים שמוסמכים לקבוע לקות בקשב הם:

- פסיכיאטרים
- נוירולוגים
- פסיכולוגים
- **רופאים (רופא כללי/משפחה) שהוסמכו לכך** – במידה ומצוין בחתימה של הרופא שהוא מוסמך לקביעת הפרעות קשב וריכוז והוא אכן מצוין הפרעת קשב וריכוז באבחנתו – נזכה את המלש"ב בהתאמות הרלוונטיות.

[...] הוחלט כי לא נבדוק בשום מצב קיומן של הפרעות קשב וריכוז במסגרת אבחונים דידקטיים.

3. אופן בדיקת תחום הקשב

אנו נבדוק קיום של הפרעת קשב במסגרת אבחנה רפואית או במסגרת אבחון פסיכולוגי בלבד באופן הבא –

- אבחנה רפואית: יכולה להיערך ע"י פסיכולוג, פסיכיאטר, נוירולוג או רופא בעל הסמכה ייעודית לאבחון הפרעות קשב. במקרים אלו אין צורך בהסברים או במלל – יצוין לרוב המונח הרפואי (ADD, ADHD). נקבל מסמכים אלו משום שמדובר בגורמים שמוסמכים מבחינה רפואית-חוקית לקבוע לקות בתחום זה. אם יש התלבטות לגבי הסמכתו של גורם לעסוק בהפרעות קשב, יש לבדוק במסמך ה"פיטר פן" הקיים בלשכות.
- אבחון פסיכולוגי / פסיכו-דידקטי: [...]

דגשים בבדיקת תחום הקשב:

- [...]

4. מרשמים

[...] הוחלט כי לא יתקבל מרשם כעדות יחידה לקיומה של הפרעת קשב, וכי יש צורך באבחנה רפואית מאיש מקצוע מוסמך.

יש לשים לב כי במקרים רבים יביאו מלש"בים מרשם כלשהו, ובו תצוין אבחנת קשב. במידה והמרשם ניתן ע"י אחד מהגורמים המוסמכים שצוינו לעיל, נתייחס למרשם זה כאל אבחנה של הפרעת קשב, משום שמכיל בדיוק את המידע הנדרש לכך.

רופא משפחה:

נוכל לקבל כאבחנת קשב מסמך החתום על ידי רופא משפחה (גם אם אינו מוסמך לאבחון וטיפול בהפרעות קשב) כאשר במסמך קיים המידע שלהלן במלואו:

- הגורם שאבחן בהפרעת הקשב והריכוז (חייב להיות גורם מוסמך מהרשימה המוזכרת לעיל). על הרופא לכתוב את שם האדם שאבחן והסמכתו\ תוארו.

- תאריך בו בוצעה אבחנת הקשב על ידי אותו גורם מוסמך. התאריך חייב להיות החל מהחופש הגדול שבין כיתה ו' ל-ז' והלאה.

נדגיש, כי המסמך הנ"ל אינו מהווה תחליף לאבחון בהפרעת קשב, אלא מהווה מעין תמליל רפואי שרופא המשפחה רשאי להוציא מתיקו הרפואי של מלש"ב, והרופא חותם על כך שהבדיקה בוצעה בתאריך המצוין על ידי הגורם המצוין.

מבחני קשב: MOXO/BRC/TOVA

- פעמים רבות כחלק מאבחונים, נשלח המאובחן לבצע מבחני קשב שונים. מבחנים אלו הם אחד הכלים בבדיקת לקויות בקשב ובריכוז אך לא הכלי היחיד, לכן במקרים רבים כוללים את תוצאות המבחנים בלבד-דבר שלא נוכל להסתמך עליו.
- לא נבדוק מבחני קשב אלו, אם מגיעים ללא סיכום אבחנה מגורם מוסמך.
- מבחנים אלו אמורים להיערך בצמוד לאבחון / אבחנת קשב של נוירולוג/פסיכיאטר/רופא המוסמך לכך, ולכן בכל פעם שנקבל מבחן קשב שכזה נברר לגבי הימצאות של אבחנת קשב או אבחון.
- **אם בסוף האבחון קיימת חוות דעת מסכמת של גורם מוסמך לקביעת הפרעות קשב, ניתן לבדוק את האבחנה בנושא הקשב. לכן, תמיד נבקש מהמלש"ב להציג את המסמך.**
- במקרים חריגים יהיו באבחון זה נתונים לגבי קריאה/חשבון והמלצות רלוונטיות. במקרה כזה נבדוק את האבחון כאבחון רגיל, לאחר התייעצות עם הצוות. יש להיות ערים למקרים אלו.

3. וועדת השמה

מטרתה של ועדת ההשמה היא לבחון את הצורך של תלמיד בחינוך מיוחד. על כן, רק מלש"בים עם בעיות לימודיות, שכליות, נפשיות או רגשיות קשות יגיעו לשם. בניגוד לכללי תקינות אבחון, שכחלק מהם יש צורך שהאבחון ייערך החל מהחופש הגדול שבין כיתה ו' לכיתה ז', נוכל לקבל וועדות השמה (סיבה 58 בלבד!) החל מתחילת כיתה ו'.

נקבל וועדות השמה בלבד, ולא וועדות שיבוץ. וועדות שיבוץ אלו וועדות הנערכות לצורך השיבוץ עצמו של התלמיד, המבוססות על ההחלטה של וועדת ההשמה. לכן, במידה ומלש"ב מציג וועדת שיבוץ, לא נקבל אותה ונבקש שיציג את וועדת ההשמה שנערכה.

נקבל וועדות השמה הניתנות לפי הכללים הבאים:

- וועדת השמה בה מצוינת סיבה 58 או 58 משנית (לקויות למידה).
- וועדת השמה בה מצוינת סיבה 55 (ADHD).
- [...]
- כל אחד מהמקרים המפורטים יזכה בהתאמות אחרות, עליהן יפורט בהמשך.

[...]

כאמור, ועדת השמה היא ועדה שנערכת עבור תלמיד אשר שוקלים להכניס אותו למסגרת של
חינוך מיוחד. בכל ועדה נוכחים מספר נציגים ממשדד החינוך אשר קשורים לנושא לקויות למידה
והינוך מיוחד.

ועדה זו בוחנת כל מקרה בכובד ראש, שוקלת את כל הנסיבות ולבסוף מקבלת החלטה אשר באה
לידי ביטוי בטופס, בו רשומה הסיבה שבגינה עבר ועדת השמה.

לכבוד

תאריך: 22/05/2016

י"ד אייר תשע"ו

נשלח בדואר רשום

שלום רב,

הנדון: החלטת ועדת ההשמה בעניין בנכם

מתוקף חוק החינוך המיוחד, התשמ"ח - 1988

בדיון שנערך בוועדת ההשמה בתאריך 07/04/2016 בעניין בנכם

מספר תעודת זהות [REDACTED] תאריך לידה [REDACTED]

הוחלט שבנכם ילמד במסגרת:

- סוג המסגרת: כיתה מיוחדת בבי"ס רגיל
 - סוג כיתה מומלץ לשיבוץ: הפרעות התנהגותיות/רגשיות קשות
 - סוג פיקוח מבוקש: ממלכתי דתי
 - אפיון לקות עיקרית: 55 - הפרע" התנהגותיות/רגשיות/AD(H)D
 - אפיון לקות 1: 55 - הפרע" התנהגותיות/רגשיות/AD(H)D
 - אפיון לקות 2: 58 - לקות למידה/AD(H)D
 - שנת השמה: תשע"ו
 - הנימוקים להחלטה: קושי רגשי ולימודי ללא בעיית התנהגות
- הערות: לאור דיווחי הצוות והמסמך הקביל הוחלט על זכאות להשמה בכיתה מקדמת בשנת הלימודים הבאה, אנו מאחלים הצלחה בהמשך
- המחלקה לחינוך של הרשות המקומית תודיעכם בהודעה נפרדת לאיזה מוסד חינוכי ישובץ בנכם ועל מועד תחילת הלימודים בו.
 - החלטת ועדת ההשמה היא מינהלית לכל דבר ועניין, והיא כפופה לכל כללי המשפט המינהלי, ובכלל זה פעולה חוקית בתוך תקציב קיים.
 - בהתאם לסעיף 13 לחוק החינוך המיוחד, התשמ"ח-1988, אתם רשאים לערער על ההחלטה בפני ועדת ערר תוך 21 ימים מתאריך קבלת הודעה זו. ניתן לפנות לוועדת הערר לפי המען הזה: ירושלים, רח' כנפי נשרים 22, מנהל מחוז ירושלים, משרד החינוך התרבות והספורט, בפנייה יש לציין את שם המוסד החינוכי שבו לומד בנכם ולצרף אליה העתק של הודעתנו זו.

הגורמים המקצועיים שאבחנו את החריגויות

שם הפסיכולוג החינוכי המאפיין את החריגויות: קור הלל

שם יושב ראש ועדת ההשמה: ואן לובין נאווה

שם המפקח על החינוך המיוחד או נציגו: ברקוביץ ירדנה

בכבוד רב,

ואן לובין נאווה

יושב ראש ועדת השמה

העתקים: שירות הפסיכולוגי-חינוכי ברשות המקומית

מנהל המחלקה לחינוך ברשות המקומית

מנהל המוסד החינוכי - ל [REDACTED]

כך נראית ועדת השמה:

סיכום הכללים הנוגעים לוועדת השמה:

- ועדת השמה תיחשב תקינה במידה ומצוינת בה סיבה 58 (או 58 משנית) או סיבה 55 (ADHD) בלבד, ובמידה ונערכה מכיתה ז' ואילך או ו' מסיבה 58.
- במידה ומדובר בסיבה 58 –
 - גם אם ועדת ההשמה תימסר לבדה, וגם אם בנוסף אליה יימסר אבחון - נתייחס תמיד אך ורק לוועדת ההשמה והיא תיתן את מלוא ההתאמות, [...].
 - [...]
 - [...]
- במידה ומדובר בסיבה 55 –
 - ועדת ההשמה תזכה בהתאמות הניתנות בשל קשיי קשב, [...].
 - לא נתייחס לנושא הקשיים החמורים בהקשר לוועדת השמה מסוג זה.
 - במידה ומציג אבחון מעבר לוועדת ההשמה – נבדוק אותו כרגיל.
 - במופע אבחון במערכת נלווה ועדה זו באותו האופן שבו מציינים כי הוצג מסמך קשב מנוירולוג, פסיכיאטר או פסיכולוג, ובהערות נציין "ועדת השמה 55 (ADHD)".

4. ועדת ערר

ישנם מצבים בהם מלש"ב והוריו מערערים על החלטת ועדת ההשמה. מקרים אלו הם חריגים וקיצוניים ועל כן המלש"ב מופנה, לאחר בחינת התיק, לוועדת ערר. החלטת ועדת הערר היא ההחלטה המחייבת ואין אפשרות לערער עליה.

על ועדות הערר תתקיים יושב ראש ועדת הערר והן אמורות להכיל אפיוני חריגות כמו אלו של ועדת השמה.

בעת קבלת ועדת ערר, עלינו לפעול בדיוק כפי שנפעל בקבלת ועדת השמה.

במידה ואין אפיון חריגות על ועדת הערר או שהבודק מתקשה בבדיקתה, יש להתייעץ עם הצוות.

5. ועדת שילוב

ועדת שילוב נעשות במסגרת בית ספרית עם נוכחות של פסיכולוג, ולרוב, ועדות אלו תקפות עד לסיום חטיבת הביניים. מאחר שלתלמידים אלו קשיים מאוד חריפים, ברוב המקרים, כאשר יגיעו לגילאי תיכון יעברו ועדת השמה וישתלבו בכיתות רגילות, גם בכיתות הגבוהות, אך נדרש להם סיוע מצליחים בעזרת סיוע להשתלב בכיתות רגילות, אך נדרש להם סיוע והתאמות על מנת להצליח. עקב שינוי בשיטת הבדיקה, הוחלט כי **לא נקבל יותר ועדות שילוב!** וועדת שילוב נערכת בהכרח לאחר אבחון, ולכן נבדוק אבחון בלבד ולא ועדת שילוב במידה

והמלש"ב לא עבר וועדת השמה. יש להתעקש על השגת האבחונים של מלש"בים אלו, כי הוועדות לא תיבדקנה.

נוהל בדיקת אבחון חריג

[...]

נספחים

1. הזנת מופע אבחון
2. מחיקת מופע אבחון
3. חתימה על ומ"ס
4. [...]
5. העשרה בתחום הקריאה

1. הזנת מופע אבחון

• [...]

2. מחיקת מופע אבחון

תוכנת ה-SAP מתייחסת תמיד למופע העדכני ביותר. נתון זה נכון עבור כל קריטריון איכות, ונכון גם עבור מופעי אבחון.

לכן, במידה ויש טעות במופע אבחון, ניתן להזין מופע חדש מתוקן מבלי שייגרם נזק לבטריית הבחינה.

המקרים היחידים בהם נדרש למחוק מופע אבחון (פעולה שיכולה להתבצע ע"י רת"ח וסרת"ח תחום פסיכוטכני בל"ג ברשת):

א. המופע הישן הוא הרלוונטי וצריך למחוק את המופע החדש.

ב. הוזן מופע אבחון על ת"ז שגוי.

3. ויתור על מסמכים

בידי המלש"בים שמורה הזכות לוותר על הצגת המסמכים הרלוונטיים למבחני הדפ"ר. בשום אופן לא נעודד מהלך זה, שכן אנו מעוניינים שכל מלש"ב ייבחן בצורה המותאמת ביותר עבורו. עם זאת, במידה והחליט מלש"ב שאינו מעוניין להציג את מסמכי הבחינה, אם מתוך החלטה עקרונית ואם מתוך חוסר נכונות להתאמץ עבור השגתם – נאפשר זאת בתנאי שיחתום על טופס ויתור על אותו המסמך.

חשוב לציין שחתימה על טופס זה תופסת נפח משמעותי מאוד בקבלת החלטה בנוגע למבחן חוזר, במידה ומלש"ב כזה יחליט להגיש בקשה לכך. לכן חשוב מאוד להסביר את ההשלכות של חתימה על ויתור ולתעד זאת במידה והמלש"ב החליט לחתום, ולארכב את טופס החתימה. לא ניתן לבקש להיבחן ללא התאמות. במידה ומלש"ב מעלה בקשה מסוג זה, יש להדגיש ולהסביר לו כי יש סיבה מוצדקת לכך שקיבל התאמות מסוימות, ועל כן מלש"ב שהוחלט כי זכאי להתאמות על סמך מסמכים שהציג ייבחן בהכרח עם ההתאמות. כמובן שאין לאשר בשום מצב למלש"ב הזכאי למערכת רגילה להיבחן במערכת מצומצמת.

[...]

4. העשרה (שינויים בבדיקת הקראת שאלון ובהתייחסותנו למרכיבי הקריאה)

[...]

צו ראשון - התייצבות לרישום ולבדיקות בלשכת הגיוס

ההתייצבות הראשונה בלשכת הגיוס תהיה בעצם המפגש הראשון שלך עם המערכת הצבאית. לנו, במיטב, חשוב שהמפגש הזה יהיה נעים, "חלק" ופורה - עבורך ועבורנו. מומלץ לקרוא את ההנחיות המפורטות ולהגיע מוכנים!

הכנות טרם ההתייצבות:

- 1. מילוי ושליחת השאלון הרפואי -**
 - עליך למלא את השאלון הרפואי באופן אמין ומדויק.
 - חובה להחתים את רופא המשפחה על הטופס המקורי.
 - על מנת לקצר הליכים בלשכת הגיוס יש לבצע בדיקת שתן כללית במסגרת קופת החולים עד שלושה חודשים טרם הזימון.
 - על מנת לאפשר את סיכום הפרופיל ולמנוע צורך בהתייצבות נוספת, יש להביא את המסמכים הבאים:
 - בדיקת ראייה ע"י אופטומטריסט, ובמידה והינך מרכיב משקפיים מומלצת בדיקת ראייה כולל קרקעית ע"י רופא העיניים.
 - במידה והינך סובל מבעיות רפואיות יש להביא חוות דעת של רופא מומחה עם פירוט הבעיה הרפואית והסבר על הטיפול הניתן והיכולת התפקודית. במידה ושקן בדיקות מעבדה ו/או הדמיות שבוצעו כחלק מהבירור והמעקב, מומלץ להביא גם אותן.
 - במידה והינך נמצא במסגרת בירור רפואי, יש לעדכן את לשכת הגיוס לצורך עדכון תאריך התייצבותך.
 - את כלל המסמכים מומלץ להעביר מראש דרך אתר "מתגייסים", ובכל מקרה, להביא אותם עמך ביום ההתייצבות.

2. מילוי שאלון "צו ברשת" - יש להיכנס לאתר מתגייסים לאיזור האישי ולמלא את שאלון צו ברשת. חובה למלא שאלון זה טרם ההגעה. השאלון נפתח 3 חודשים טרם מועד הצו ונסגר 5 ימים לפני מועד ההתייצבות. **אי אילוי שאלון ברשת לא יאפשר כניסה לשלשלת גיוס**

3. לקוי למידה - במידה ויש ברשותך אבחון דיסקטי/פסיכודיסקטי/פסיכולוגי או מרשם לריטלין/קונצרטא, בו יש אבחנת קשב וריכוז, או שעברת ועדת השמה - עליך לשלוח מסמכים אלו עד 14 ימים לפני מועד ההתייצבות לצו הראשון ולהביא אותם גם במועד ההתייצבות.

4. שינוי מועד ההתייצבות

- עליך להגיע בדיוק במועד ובשעה שנקבעו לך בצו ההתייצבות. הינך אחד מאלפי צעירים וצעירות הנקראים להתייצבות ולרישום. התאריך והשעה של כל אחד ואחת תוכננו מראש, כדי שפעולת הרישום תהיה יעילה ומהירה ככל האפשר. איחור יהווה לא רק פגיעה בחוק ובסדר הטוב, אלא גם יפריע לך ולחבריך לסיים את ההליך במהירות ביום ההתייצבות.
 - שינוי מועד ושעת ההתייצבות אפשרי רק באישור מראש. לשם כך עליך ל"הזות זימונים" דרך אתר "מתגייסים".
- במידה ולא ניתן להזיז, יש לפנות למרכז המידע והשרות (1111) או במייל (meitav@idf.gov.il)
- עליך לאשר את הגעתך טרם ההתייצבות למטרת צמצום זמני המתנה באמצעות אתר "מתגייסים".**

ביום ההתייצבות:

1. מה יש להביא?

- זכור להביא איתך ללשכת הגיוס את התעודות והפרטים הבאים:
- **תעודת זהות / דרכון ישראלי / רישיון נהיגה ממוחשב / תעודת עולה על שמך. ללא אחת מתעודות אלו, לא תוכל לבצע הליכים בלשכת הגיוס. על כל התעודות להיות בתוקף.**
 - הודעת הפוקד על חובתך להתייצב (צו ההתייצבות).
 - שאלון רפואי מלא, חתום על ידי רופא כולל כל האישורים הרפואיים שנדרשים לגבי מחלות ואשפוזים (העתקי הניירת הרפואית ששלחת מראש).
 - תוצאות בדיקת שתן (עדכנית מהשלושת החודשים האחרונים) ובדיקת עיניים
 - פרטים אישיים של ההורים: מספרי זהות, שנות לידה ושמות מלאים.
 - תעודות המעידות על השכלה גבוהה או לימודים מקצועיים.
 - **לקוי למידה - מחויבים להביא אבחון דידיקטי/פסיכולוגי וסיכום ועדת השמרה (במידה ויש).** כמו כן יש לצרף מרשם לתרופת קשב במידה ויש בידך מרשם עם אבחנת קשב וריכוז (גם אם לא נוטלים בפועל את התרופה להפרעת קשב). חובה לשלוח טרם ההגעה את כלל המסמכים הרלוונטיים באתר "מתגייסים" עד 14 יום לפני הזימון. **לא תאושר כניסה ללשכת הגיוס ללא אבחון במידה ויש.** (מידע חשוב נוסף בעמ' 10)
 - **יום ההתייצבות אורך מספר שעות, מומלץ להביא איתך כריך ושתייה.**

2. איך להגיע ללשכת הגיוס?

- כתובות ודרכי ההגעה ללשכות הגיוס רשומים בהמשך חוברת זו. כמו כן, ניתן להתעדכן באתר "מתגייסים".
- לצו ההתייצבות מצורף שובר נסיעה. השובר אישי ואינו ניתן להעברה. השובר תקף לנסיעה בכל חברות האוטובוסים, ברכבת ישראל, אך אינו תקף ברכבת הקלה בירושלים.
- במידה ויש שינוי במועד ההתייצבות, השובר תקף למועד החדש.

במידה ולאחר יום ההתייצבות יחול שינוי באחד מהפרטים הבאים:
שם משפחה, שם פרטי, מצב משפחתי, רישום תאריך לידה, שם הבעל או האישה, מקום מגורים או כתובת למכתבים, אזרחות, דרגת השכלה, מצב רפואי - חובה עליך להודיע על כך למרכז המידע והשירות לא יאוחר מ-14 ימים מהיום שבו חל השינוי.

מבחנים פסיכוכיניים

- בלשכת הגיוס יערכו סדרת מבחנים פסיכוכיניים ממוחשבים.
- המבחנים הינם מילוליים, צורניים, מספריים ומחייבים יכולת הבנה, חשיבה, ניתוח והסקת מסקנות.
- אין צורך בהכנה מראש למבחנים אלו. לנוחיותך ניתן לבצע מבחן פסיכוכיני לדוגמה באתר "מתגייסים".
- צה"ל מייחס חשיבות רבה למבחנים אלו. תוצאותיהם מהוות גורם מכריע בקביעת שיבוצך בצה"ל. לאור חשיבות המבחנים ולאור העובדה שניתן לבצעם רק פעם אחת (לא ניתן להיבחן פעם נוספת), חשוב מאוד להגיע למבחנים רעננים ולאחר שינה טובה. מוכנות ורצינות יאפשרו לך להגיע להישגים המתאימים לך.

במידה והנך בעל אחד המסמכים הבאים:

1. אבחון זידקטי/פסיכולוגי/פסיכו-דידקטי.
 2. אבחנת קשב חתומה על ידי נירולוג/פסיכיאטר/פסיכולוג.
 3. סיכום ועדת השמה.
 4. מורשם לתרופות קשב וריכוז שניתן על ידי נירולוג/פסיכיאטר/פסיכולוג/רופא משפחה המוסמך לקבוע הפרעת קשב.
- * מסמכים אלו הכרחיים לקביעת נתוניך בצורה המדויקת ביותר, ועל כן חשוב להעבירם בזמן (לפחות 14 ימים לפני ההתייצבות)
- * במידה והנך נוטל ריטלין - אנו ממליצים לא לקחת את הכדור בבוקר הצג. יש להודיע למאבחנת הפסיכוכינית לפני הכניסה לכיתת מבחני הדפ"ר כשהשפעה של הכדור מתחילה ורק אז להיכנס.

עליך לשלוח את המסמכים הרלוונטיים באמצעות אתר "מתגייסים" טרם התייצבותך לצו הראשון בלשכה על מנת לחסוך המתנה בלשכה ולהביאם עמך לצו הראשון.

אבחון דידקטי מלא:

עליך לוודא שהאבחון אותו מציג מכיל את כלל העמודים ולא רק את עמודי הסיכום/ המלצות האבחון.

1. הגורם המאבחן - על האבחון צריך להופיע שם מלא של המאבחן, המוסד במסגרתו נערך האבחון, תואר אקדמי בציון סוג ההתמחות ומספר הרישוי (אם קיים) וחתימת הגורם המאבחן בסוף האבחון.

• אבחונים שנעשו לפני החופש הגדול בין כיתה ו' לכיתה ד' אינם קבילים במעמד הצו הראשון, למעט ועדות השמה שהתקבלו מכיתה ו'.

2. פריטים ורקע - ציון שם מלא של הנבחן, מספר תעודת זהות, תאריך לידה, תאריך ביצוע האבחון והגיל בו נעשה האבחון. מועד עריכת האבחון יהיה מכיתה ד' ומעלה.

3. סיכום והמלצות - סיכום תחומי התפקוד בהם נמצא ליקוי והמלצות. המבחנים הפסיכוטכניים בלשכת הגיוס הינם מבחני פוטנציאל כללי. מבחינה זו, שונים מבחנים אלו במהותם ממבחני בית הספר וממבחני הברגות, המהווים מבחני הישג ספציפיים. בבדיקת אבחונים ובבחינת זכאות המועמד להתאמות במבחנים, אנו מתאימים את תנאי הבחינה ללקויותיו של הנבחן.

עקב ההבדלים בין בחינות הדפ"ר למבחנים בבית הספר, ייתכן שלא יאושרו למועמד התאמות או שיאושרו התאמות מסוימות ושונות מהתאמות שאושרו ביחס לבחינות הברגות.

• שים לב, הצגת מסמכים אלו אינה פוגעת בנתוני האיכות שלך, יתרה מזאת, עשויה לאפשר לך התאמות במבחנים הפסיכוטכניים.

• מומלץ טרם ההתייצבות לצו הראשון להיכנס לאתר "מתגייסים", לפייסבוק (מיטב) ואינסטגרם (mitgaisim) ולקרוא על תחנות הצו הראשון, לצפות בסרטונים של שלכת הגיוס ולהגיע מוכנים לצו.

נספח ג' - נוהל לטיפול באוכלוסיית לקויי הלמידה בבסיסי ההדרכה

הנדון: הטמעת נוהל לטיפול באוכלוסיית לקויי הלמידה בבסיסי ההדרכה

רקע

1. לקות למידה הינה תופעה חברתית אשר הולכת ומתרחבת, החל מרמת הידע המקצועי הקיים ביחס למקורות ולהשלכות הבעיה, דרך התגברות המודעות אליה בקרב הורים ואנשי חינוך וכלה בהיקף ההולך וגדל של המאובחנים מתוך האוכלוסייה.
2. בעלי לקויות למידה, כולל גם הפרעת קשב וריכוז (ADD), מתמודדים עם קשיים מגיל צעיר, הבאים לידי ביטוי באופן מובהק במיוחד במהלך לימודי בית הספר. יחד עם זאת, הקשיים ממשיכים ללוות את הפרט גם בהמשך החיים ועלולים לבוא לידי ביטוי בתפקוד לקראת ובמהלך השרות בצה"ל, במיונים הקדם צבאיים, בהכשרות ואף בתפקיד עצמו.
3. כיום כ- 40% מהמועמדים לגיוס מצהירים על לקות למידה כלשהי בלשכת הגיוס. על אף שצה"ל אינו מוגדר כגוף חינוכי, חובה עליו לתת מענה הולם לצורכי האוכלוסייה מתוך השיקולים הבאים:
 - א. מערכתיים- חיילים בעלי לקויות למידה מגיעים להישגים נמוכים יותר מהאוכלוסייה הכללית, הן בקורסי ההכשרה והן באחוזי השיבוץ לתפקידי איכות וליציאה לקצונה.
 - ב. משפטיים- חוק שוויון ההזדמנויות מחייב את צה"ל לאפשר לבעלי מוגבלויות, כולל גם לקויי הלמידה, את התנאים הנדרשים כדי להצליח בהכשרה ובתפקיד. יש לציין כי בשנים האחרונות צה"ל נדרש לתת דין וחשבון בכנסת וגם בבג"צ ביחס לנהלי הטיפול בצורכי אוכלוסייה זו.
 - ג. חברתיים- מימדי האוכלוסייה והציפייה איתה היא מגיעה להתייחסות מותאמת אינן מאפשרות לצה"ל להתעלם מהצרכים שלה.
 - ד. ערכיים/מקצועיים- לחיילים בעלי לקויות למידה פוטנציאל לתרום לצה"ל ולהצליח בשרות כמו כל חייל אחר. זאת בתנאי שהם יקבלו את הכלים ואת היחס המתאים להם על בסיס שיטות שהוכחו כיעילות ע"י אנשי המקצוע. חובה על צה"ל, כגוף מקצועי וערכי, לאפשר להם הזדמנות זו.
4. כיום צה"ל נותן מענה לאוכלוסיית לקויי הלמידה בשלבי המיון השונים אך אין מדיניות אחידה ביחס לבסיסי ההכשרה.

נוהל לטיפול באוכלוסיית לקויי הלמידה בבסיסי ההכשרה

5. בתחילת 2013 הנחתה ר' אכ"א על ביצוע פיילוט בבסיסי ההדרכה של אכ"א במטרה למסד מדיניות לטיפול בלקויי הלמידה בשלבי ההכשרה שתסייע לחניכים אלו לעבור את ההכשרה בהצלחה. מהפיילוט עלה כי קיים צורך אמיתי בהתייחסות נפרדת ומותאמת לאוכלוסייה זו ובשיפור תנאי הלימוד של לקויי הלמידה במסגרת הבה"דים.

6. לאור ממצאי הפיילוט, נקבע נוהל מסודר לטיפול בחניכים בעלי לקויות למידה המחייב את כלל בסיסי ההדרכה בצה"ל. להלן מפורטים הנחות העבודה ושיטת העבודה למימוש הנוהל.

הנחות עבודה

7. לכל חייל הזכות להזדמנות שווה להצליח בהכשרה בצה"ל.
8. חניך בעל לקות למידה הינו מי שהגיש בלשכת הגיוס אבחון העומד בקריטריונים המקצועיים שנקבעו לצורך כך. חניך שבידו אבחון שלא הגיש בלשכת הגיוס רשאי להגיש אותו בתחילת הקורס בבה"ד ולקבל התאמות בהתאם להמלצות המאבחנת בסיכום האבחון.
9. חניך שאין בידו אבחון אך מדווח בראיון הקליטה לקורס שהינו בעל קשיי למידה יקבל התאמות בהתאם לשיקול דעת המפקד.
10. ככלל, לא יינתנו התאמות אשר יפגעו בתפקוד החניך בתפקיד אליו הוא מיועד.
11. עקרונות הטיפול בלקויי הלמידה בשלב ההכשרה יהיו אחידים בכלל בסיסי ההדרכה.

השיטה למימוש התהליך¹

12. מינוי גורם אחראי בבה"ד: הבה"ד ימנה גורם אחראי על נושא לקויות הלמידה בבה"ד (המד"ר/מ' גפ"ה/יועץ ארגוני, בהתאם להחלטת מפקד הבה"ד).
13. מיפוי מדיניות למתן התאמות במבחנים: הבה"ד יבצע מיפוי של היכולות הנדרשות בכל קורס ובכל תפקיד ויקבע מדיניות ביחס להתאמות במבחנים. כאמור לעיל, התאמות יינתנו אך ורק כאשר היכולת הנמדדת במבחן אינה נדרשת בתפקיד עצמו. לדוגמא, במידה והמבחן דורש התמודדות עם מלל רב תוך לחץ זמן, אך בתפקיד בפועל אין צורך בקריאה מרובה או בעבודה תחת לחץ זמן, ניתן לאפשר הקראת שאלון ותוספת זמן במבחן.
14. הכנת סגל: הבה"ד יקבל מארז הכולל חומר מקצועי בתחום לקויות הלמידה ומצגת המיועדת להכנת סגלים לצורך היכרות כללית עם התחום, עם האופן בו לקויות הלמידה עלולות להשפיע על תפקוד החניכים וכן ועם שיטות לסיוע לבעלי לקויות הלמידה. **הנושא ייכנס להכנות הסגלים בכלל ההכשרות.**
15. קליטת חניכים:

- א. לקראת כל קורס, הבה"ד יקבל את רשימת החניכים שהצהירו על לקויות למידה וקיבלו התאמות בלשכת הגיוס, כולל פירוט הלקויות הספציפיות. על בסיס הרשימה, ייקבעו ההתאמות במהלך הקורס, בהתאם למדיניות שגובש על ידי הבה"ד (ראה סעיף 13).
- ב. בראיון הפתיחה עם חניכי הקורס, המפקד יידע את החניך לקוי הלמידה על ההתאמות שיקבל במבחנים. במידה והחניך אינו מעוניין לקבל התאמות יש לכבד את רצונו. יש לנצל שיחה זו להכיר את

¹ מארז עם כלל ההסברים והחומרים הנדרשים למימוש הנוהל יועבר ע"י ממד"ה לממונה על הנושא בכל בה"ד

הקושי ואת הצרכים הספציפיים של החניך מעבר להתאמה במבחנים
(פורמט הראיון יועבר לגורם הממונה על הנושא).

16. התאמת שיטות ההדרכה : במארו אשר יופץ לממונים על נושא לקויות הלמידה בבה"דים יופיעו גם שיטות הדרכה ואסטרטגיות חניכה מומלצות לאוכלוסיית לקויי הלמידה. מומלץ לבה"ד להטמיעה את השיטות האלו שיכולות לסייע לא רק לבעלי לקויות למידה אלא לכלל החניכים בקורס.
17. לסיכום, ההיקף הגדול של חיילים בעלי לקויות למידה בצה"ל, יחד עם הצורך הערכי והחוקתי למתן הזדמנות שווה מחייבים את צה"ל לתת מענה הולם לאוכלוסייה זו בכל שלבי השרות, אך בעיקר בשלב ההכשרה, בו קשיי הלמידה באים לידי ביטוי באופן משמעותי.
18. על בסיס הניסיון והידע שנצבר עד היום בצה"ל נראה כי השקעה באוכלוסייה זו, דרך מתן התאמות במבחנים ויחס מתחשב וגמיש, יביא תועלת לחניכים ולבה"ד.

נספח ד' - התייחסות לקראת ישיבת הוועדה לפניית הציבור בנושא התאמות מבחני המיון
בצה"ל עבור מלש"בים לקויי למידה.

מיטב 61
ענף גיוס
מדור פסיכוטכני
סימוכין 3623
טל': 0304-3633
פקס: 0304-6657
23 ינואר 2014

אכ"א/חתומכ"א- רח"ט

ממד"ה- ר' ממד"ה

מיטב 61- מפקד

הנדון: התייחסות לקראת ישיבת הוועדה לפניות הציבור בנושא: התאמות מבחני המיון בצה"ל
עבור מלש"בים לקויי למידה.

1. בפתח הדברים יובהר כי צה"ל עוסק רבות בדרכים להבטיח שירות נאות גם בקרב אוכלוסיית לקויי הלמידה. על-כן, לשכות הגיוס משקיעות משאבים רבים על מנת לאפשר מתן התאמות במבחנים הפסיכוכיניים, הנכללים בחישוב ציון הקב"א (להלן- קבוצת איכות) של כל מועמד לשירות ביטחון.
2. כחלק מהליכי המיון במעמד הצו הראשון, עובר כל מלש"ב (להלן-מועמד לשירות ביטחון) מספר הליכים מרכזיים: אימות נתונים, ראיון אישי לבנים, מבחנים פסיכוכיניים- עליהם מתבססת קביעת ציון הקב"א. בנוסף לכל עובר כל מלש"ב בדיקות רפואיות לשם קביעת הפרופיל הרפואי.
3. אוכלוסיית לקויות הלמידה זכאית לקבלת התאמות בהתאם ללקויותיהם במבחנים הפסיכוכיניים (מבחני הדפ"ר). בזימון הנשלח לכל מלש"ב לצורך התייצבות לצו הראשון מפורט בהירות כי מלש"בים המאובחנים כלקויי למידה זכאים להתאמות במבחני הדפ"ר במידה ונמצא צורך בהן. מידע זה קיים גם בחוברת ההסבר המצורפת עם הזימון וכמו כן גם באתר "עולים על מדים". יש לציין כי במהלך הרצאות הכנה לצו הראשון, המתקיימות ע"י נציגי צה"ל מודגשת זכאותם של לקויי הלמידה לקבלת התאמות במבחני אלה מתוך רצון לאפשר למלש"בים להביע את יכולותיהם בצורה המדויקת והמהימנה ביותר. בכל אלו קיים פירוט לגבי המסמכים שצריך לצרף בפנייתו לקבלת התאמות.
4. מטרת המבחנים הפסיכוכיניים הנערכים בלשכת הגיוס הינה לאמוד את יכולות הלמידה ואת היכולות הקוגניטיביות של המלש"ב, על מנת לסייע בידי רשויות הצבא לקבוע את התאמתו לתפקידים, להכשרות ולמסלולי השירות השונים בצבא. מבחנים אלו נערכים באופן עצמאי ובאמצעות מחשב ואינם מועברים בעל פה.

5. התפיסה המונחת בבסיס המבחנים הינה כי יש לאפשר למלש"בים להביא לידי ביטוי מיטבי את הפוטנציאל הגלום בהם, תוך מתן הזדמנות שווה לכולם. על בסיס תפיסה זו, קבעו רשויות הגיוס נהלים למתן התאמות במבחנים הפסיכוטכניים.
6. מטבע הדברים, ייתכנו מקרים בהם לקות הלמידה של המלש"ב עשויה לפגוע ביכולתו להביא לידי ביטוי מיטבי את הפוטנציאל הגלום בו במסגרת המבחנים הפסיכוטכניים. על מנת לבחון את האפשרות למתן התאמות במבחנים הפסיכוטכניים למועמד שאובחן כבעל לקות למידה, מתבסס סגל לשכת הגיוס על האבחונים שנערכו למועמד לשירות על ידי בעלי מקצוע מומחים באזרחות. לשם קבלת התאמות, המלש"ב נדרש להציג אבחון מלא שנערך ע"י אחד מהגורמים הבאים: מאבחנת דידקטית (בתואר ראשון לפחות), מומחית ללקויות למידה (בתואר שני לפחות), פסיכולוג או פסיכיאטר. כמו כן, התאמות במבחנים יכולות להינתן גם בהצגת וועדת השמה או בהצגת מרשם לריטלין או חלופות תרופה זו. גם מידע זה מצוין על גבי הזימון לצו הראשון, בחוברות ההסבר ובאתר "עולים על מדים".
7. בלשכת הגיוס קיימים נהלים הקובעים מהו אבחון תקין, ומבהירים לכל סוג לקות את ההתאמות הרלוונטיות. במידה והאבחון נמצא תקין, המלש"ב מקבל התאמות במבחני הדפ"ר בהתאם לאופי וחומרת הלקות.
8. האבחונים מנותחים בלשכת הגיוס על ידי גורמים שהוסמכו לכך ועל פי נהלים מנחים. צה"ל אינו מגביל בדיקת אבחונים ע"י מכונים מוכרים בלבד אלא ע"י כל גורם מאבחן שהוסמך לכך- כפי שצוין בס' 6. עם זאת, יש חשיבות במתן ההתאמות להצגת אבחון מלא, לגיל בו התבצע האבחון, ולמבחנים שנערכו למלש"ב ומפורטים במלל האבחון.
9. חשוב לציין כי המבחנים הפסיכוטכניים בלשכת הגיוס הינם מבחני פוטנציאל כללי; מבחינה זו, שונים מבחנים אלו במהותם ממבחני בית הספר וממבחני הברות, המהווים מבחני הישג ספציפיים. האבחונים נבדקים בהתייחס למאפיינים הרלוונטיים למבחני פוטנציאל כללי. לכן, לאור האופי השונה בין מבחני בתי הספר לבין המבחנים הפסיכוטכניים, לקויות למידה שבגינן ניתנות התאמות במבחני בית הספר אינן מזכות בהכרח בהתאמות למבחנים הפסיכוטכניים.
10. **ההתאמות האפשריות במבחני הדפ"ר הינן כדלהלן:**
- א. תוספת זמן של 25%.
 - ב. הפסקות בין המבחנים.
 - ג. אישור לשימוש במחשבון.
 - ד. ביצוע מבחנים ללא רכיב שפתי (מבחנים צורניים).
11. בשל טבעם של המבחנים לא ניתן לתת למלש"בים אפשרות להקראת המבחנים בקול, כנהוג במשרד החינוך. כחלופה, **מלש"בים בעלי לקות בתחום השפתי זכאים להבחן במבחן שאינו תלוי שפה**, קרי מבחנים צורניים, שנערכים באמצעות עבודה מול מחשב.
12. מלש"בים עם לקות משמעותית בקריאה ייבחנו במבחן צורני, או ייבחנו בשתי מערכות צורנית ומילולית. במקרה זה, יחושב הציון הגבוה מהשניים.

13. למען השלמת התמונה, יצוין כי המבחנים הפסיכוטכניים הינם כלי אחד מני רבים למיונם ולבחנת התאמתם של המלש"בים למסלולי השירות. לצד המבחנים הקוגניטיביים קיימים כלים נוספים המשמשים לקביעת פוטנציאל הפרט והתאמתו למסלולי השירות השונים.
14. הליך קביעת הדפ"ר והקב"א אינם מוטים מעצם היותו של המלש"ב לקוי למידה. השוני בא לידי ביטוי במתן ההתאמות בלבד ולא בדרך חישוב ציוני הדפ"ר והקב"א. עם זאת, במקרים מסוימים קיימת השפעה על הפרופיל הרפואי שיקבע למלש"ב לקוי למידה. מלש"ב שדווח כי סובל מ-ADHD ומטופל תרופתית מתבקש להציג מסמכים מנוירולוג. במידה והטיפול הוא לצורך לימודים בלבד - אין לכך השפעה על הפרופיל הרפואי. במידה והטיפול הוא לצורך פעילות יום יומית (לא רק לצורכי לימודים) - המלש"ב יקבל פרו' 64 (ס.ל 27704).
15. כ-39% מכלל אוכי המלש"בים העוברים הליכי גיוס טוענת ללקויות למידה. ל-71% מתוכם מאושרות קבלת התאמות כלשהן. יש לציין כי 16% מתוך הטוענים ללקויות מחליטים לוותר על קבלת התאמות וכי 10% מהטוענים ללקויות שהציגו מסמכים נמצאו כלא זכאים לקבלת התאמות. 3% נותרים הציגו מסמכים שאינם עומדים בקריטריונים הנדרשים ולכן בקשתם לא נבדקה.

מיונים למקצוע ולפיקוד

16. ביום המיון התעסוקתי (יום המא"ה), תכלית המיון הינה לבחון את התאמתם של המועמדים לתפקיד או לקבוצת תפקידים מסוימת. התפיסה העומדת בבסיס מיונים אלה הינה התאמה **תעסוקתית**. כלומר, בשונה מהמיון בלשכת הגיוס שתכליתו לשמש אומדן כללי לצורך סיווגם של המועמדים, מיוני המשך מהווים הדמיה של התפקיד העתידי, על כלל היבטיו.
17. מתכונת המבחנים הנערכים במהלך מיוני המשך ערוכה כ"מדגמי עבודה", שתנאי ההצלחה בהם הוא הוכחת היכולות הקריטיות להצלחה בתפקיד מסוים. התפיסה המונחת בבסיס המבחנים הללו הינה שמלש"ב שלא השלים בהצלחה את המבחנים, יתקשה למלא בהצלחה את תפקידו העתידי. נוכח האמור, במסגרת מיונים אלו לא ניתנות התאמות למלש"בים.
18. מיונים לפיקוד עוסקים בעיקר ביכולות בינאישיות באמצעות מבחני מצב, ראיון וסימולציות אישיות. מבדקים אלה אינם מצריכים אלמנט של קריאה.
19. יצוין כי החל **מחודש** יולי מתבצע פיילוט במספר בסיסי הדרכה צה"ליים שמטרתו התאמת הכשרות הבסיס לחיילים לקויי הלמידה. חיילים אלו זכאים לקבלת התאמות במסגרת הכשרתם הצבאית. הליך זה **עתידי להתרחב לכלל ההכשרות הצה"ליות בהמשך**.
20. חיילים אשר מתמיינים לקצונה במסגרת מדור מבד"ק במיטב, עונים על סוללה של מבחנים מסוגים שונים. מכלול מבחנים אלה מהווים חומר לשימוש הפסיכולוג ולשיקול דעתו. כאשר מדובר במועמד בעל לקויות הלמידה, הפסיכולוגים לוקחים זאת בחשבון בעת כתיבת חוות הדעת הסופית. על-כן, סיכוייהם של לקויי למידה לעבור את מבד"ק אינם נפגעים.

21. לסיכום, צה"ל עושה מאמץ על-מנת לבחון בצורה מיטבית ומותאמת את אוכלוסיית לקויי הלמידה. זאת על-מנת להבטיח אבחון נכון של כלל פוטנציאל המתגייסים ובמטרה לשבץ את כלל המתגייסים בצורה מיטבית. יתר על כן, יצוין כי בג"ץ נדרש לסוגיית ההתאמות במבחני המיון לצה"ל לאוכ' לקויי הלמידה (בג"ץ 1844/13 לירן תמרי) ונקבע כי צה"ל....

הנדון: בקשת מידע על מיון, שיבוץ וטיפול במועמדים וחיילים עם לקות למידה והפרעת קשב

בהתאם לחוק חופש המידע, הנני פונה בבקשה למידע שבנדון:

Snipping Tool

הקדמה

הגם שאין חובה לנמק את הבקשה, אציין כי בקשה זו באה בעקבות פנייה לראש אכ"א מיום 26/5/19 שהועברה לטיפול קצינת פניות הציבור, ופנייה נוספת אליה מיום 4/9/19, אשר למרבה הצער לא נענו עד כה בתשובה בכתב:

כפי שציינתי בפניותיי, התעמקתי רבות בתקופה האחרונה בתהליכי הטיפול בתלמידים עם לקות למידה או הפרעת קשב במערכת החינוך התיכוני ובמוסדות על תיכוניים. אלא שמצאתי מידע רב בעוד לגבי הטיפול במערכת החינוך בתלמידים עם הליקויים האמורים, ואולם לא מצאתי מידע מספק על השיבוץ והטיפול בצה"ל במועמדים וחיילים עם הליקויים האמורים, וזאת כאשר בהתאם לחוק שירות בטחון (סעיף 5) מוטלת על צה"ל חובה לבצע אבחון רפואי של המועמדים לשירות (בניגוד למערכת החינוך, שעליה לא מוטלת חובה לבצע אבחון רפואי לתלמידים).

כידוע, במרבית המדינות המערביות אין חובת גיוס, וברור מאליו שגיוס מועמדים עם הליקויים האמורים באותן מדינות מותנה בהסכמה הן מצד הצבא והן מצד המועמד, כך שמטבע הדברים המועמד יתגייס רק לתפקיד שהוא רוצה בו.

לעומת זאת, בארץ קיימת חובת גיוס לצה"ל, לרבות של מועמדים עם הליקויים האמורים, ולכן מצופה היה שצה"ל היה עורך מחקרים בנושא השפעת השיבוץ לתפקידים השונים על חיילים עם הליקויים האמורים, במיוחד לאור המלצות דוח מבקר המדינה, כאמור להלן.

המידע המתבקש

1. ראשית, מתבקשות התקנות לקביעת כושר בריאותי 1979 המעודכנות (ספר הפרופילים המעודכן), אשר תמוה מאוד שאינן מפורסמות, לאור החובה שבדין לפרסם תקנות והנחיות מינהליות. יצויין כי מחיפוש באינטרנט, עולה שהתקנות מוחזקות בידי משרדי עורכי דין מסוימים. מצ"ב. ככל שתידחה הבקשה, נא ציינו אם קיים פסק דין לפיו אין לפרסם התקנות.
2. המסמך שבו נקבע הנהל המתואר במדריך למועמד לשירות בטחון שפרסם צה"ל (עמ' 9-10), לפיו צה"ל מכיר בלקות למידה או הפרעת קשב רק אם ברשות המועמד "אבחון דיסקטי/פסיכולוגי/נירולוגי מלא", שמערך "מכיתה ז' ומעלה", ולרבות פרטי הגורמים המקצועיים (פסיכולוג/רופא) שקבעו נהל זה.
3. מסמך שבו נקבע נהל לפיו פועל צה"ל דה פקטו, לרבות פרטי הגורם המקצועי שקבע אותו, הפוטר את צה"ל- במקרה שאין בידי מועמד אבחון כאמור, אך קיימות אינדיקציות ברורות לקיום הליקויים האמורים- מלבצע אבחון בעצמו ומאפשר לו להתעלם מהאינדיקציות האמורות, ואף לא להפנות את תשומת לב המלש"ב שהוא רשאי להמציא אבחון שעומד בדרישות צה"ל.

4. מסמך/ים המתארים את בחינת ויישום המלצות דוח מבקר המדינה 52 שפורסם בשנת 2002 (עמ' 323), בעניין הטיפול בחיילים בעלי ליקויי למידה, כדלקמן: "על צה"ל לתת תשומת לב רבה יותר לבעיית המיון והשיבוץ של חיילים בעלי ליקויי למידה. ראוי שהגורמים המוסמכים באכ"א יאספו נתונים ויבחנו סוגיה זו לעומק, במטרה לבדוק את הצורך לשפר את הליכי האבחון של חיילים בעלי ליקויי למידה ואת הליכי שיבוץ לתפקידים בצה"ל. יש מקום לשקול את האפשרות לפעול בעניין זה בתיאום עם גופים אחרים המטפלים בתלמידים בעלי ליקויי למידה".
- יצויין שבתגובת משרד ראש הממשלה לדוח מבקר המדינה האמור נאמר: "צבא הגנה לישראל מתכנן פרויקט מיפוי מצבם של בעלי ליקויי הלמידה, בלשכות הגיוס ובשירות הצבאי. תמונת המצב שתקבל תציג את המיון והשיבוץ של אוכלוסייה זו ותציע פתרונות אופרטיביים לבעיות שיותרו".
5. מסמכים המתארים בחינה של ההשפעה של שיבוץ לתפקידים שונים על חיילים עם הליקויים האמורים, בשנים שלאחר הדוח האמור ועד לאחרונה, ומסמכים המתארים את יישום ההמלצות.
6. עדכונים של התקנות לקביעת כשר בריאותי 1979 (ספר הפרופילים) לגבי חיילים עם הליקויים האמורים, לרבות מועדי העדכון, תוך פירוט האם נעשו בעקבות הבחינות שנעשו כאמור לעיל או במסגרת בחינה כוללת.
7. מסמך של גורם מקצועי, לרבות פרטי הגורם המקצועי, המתאר בחינה של שימוש בכלי מיון נוספים שיסייעו לאבחון מדויק יותר של מועמדים בכלל ומועמדים עם הליקויים האמורים בפרט, בעקבות דוח מבקר המדינה 67 שפורסם בשנת 2016, לפיו שיטת המיון בצה"ל לא השתנתה באופן מהותי משך עשרות שנים. בין היתר מתבקש מסמך שבחן את השימוש לצורך מיון מועמדים בציוני בחינות הברגות של המועמדים לשירות, שכיום זמינים כבר בעת הליכי המיון, או שמא לא בוצעה כלל בחינה שכזאת, וכן האם קיים טוהל המחייב אימות של הצהרת המועמד על המגמות והמקצועות שהוא לומד (בפועל צה"ל מסתפק בעת צו ראשון בדיווח בעל פה של המועמד ביחס למגמות ולמקצועות שהוא לומד).
8. מסמך של גורם מקצועי, לרבות פרטי הגורם המקצועי, שבחן את הציון הפסיכומטרי המינימלי הנדרש לעתודה האקדמית וקבע שיהיה 590, לרבות ההשפעה על מועמדים עם הליקויים האמורים.
9. מסמך כאמור המראה שצה"ל בחן קבלה לעתודה האקדמית של תלמידים מצטיינים אשר יכולים להתקבל לאוניברסיטה למסלולים של תלמידים מצטיינים על בסיס בגרות בלבד, שהוסכמו בשנת 2014 בין משרד החינוך והאוניברסיטאות, והחליט לא לאפשר זאת (למרות שהמלש"ב עומד בקריטריון קבלה זה כפי שנקבע ע"י האוניברסיטאות), או שמא לא בוצעה כלל בחינה שכזאת.